

Kultur- og likestillingsdepartementet
Postboks 8030 Dep
0030 OSLO

Dato: 30.09.2022
Saksnummer: 22/32735-1
Deres ref.:

Innspill til kunstnermeldingen

Først og fremst vil vi takke for at departementet la turen til Stavanger i juni for å få innspill til denne viktige stortingsmeldingen om kunstnerpolitikken. Stavanger kommune er svært stolte av kunstnerne våre, som aktivt har valgt å bosette seg her og samtidig skape, utøve og formidle kunst av ypperste kvalitet - på nasjonalt og internasjonalt nivå. Våre kunstnere og kulturarbeidere gjør byen og regionen vår til et rikere sted å bo.

Dette er ingen selvfølge. Ved å bo utenfor Østlandet er det flere kunstnere som opplever utfordringer med å opprettholde og være del av nettverk, og tilgang på partnerskap og samarbeidsprosjekt som sentrale møtepunkter gir. Dette igjen påvirker tilgang til oppdrag og en relevant cv, som er viktige faktorer i tilgangen på statlige støtteordninger. Utfordringsbildet for kunstnere bærer preg av at de står for innholdet i kulturlivet vårt, og til tross for at store summer tilføres kulturlivet, er det få kunstnere som kommer godt ut av dette. De står i en virkelighet som preges av økt risiko og uforutsigbarhet. Det handler om faktorer som korona, prisvekst og ytringsfrihet. Det har vært vanskelig å planlegge turneer, og billettsalg går tregt på det som ikke er på de største scenene. Bekymringen er hvilke konsekvenser dette får for bredden og mangfold i uttrykk som gjenspeiler befolkningen.

Samtidig uttrykker mange, særlig unge, at det er her i Stavanger det er kunstnerisk interessant å være, og at det er enklere å initiere samarbeid på tvers av kunstfelt og disipliner enn de har opplevd i andre større byer. Og de viser med sine kunstnerskap at kunstneriske ytringer med utgangspunkt i Stavanger også kan ha en sterk relevans nasjonalt og internasjonalt.

Med innspillet til kunstnermeldingen vil Stavanger kommune fremme to satsningsområder for den nasjonale kunstnerpolitikken:

- Styrke kunstnerens leve- og arbeidsvilkår
- Styrke de regionale kunstinstitusjonene og sentrene

I Stavanger har vi en ambisiøs kulturplan for perioden 2018-2025, der visjonen er «Sammen skaper vi en levende kulturby». To av tre satsningsområder i planen er særlig relevante for kunstnerpolitikk, på tvers av forvaltningsnivåene. Stavanger kommune arbeider offensivt med satsingsområdene - å leve av kunst og kultur og Akropolisvisjonen.

Å leve av kunst og kultur

Vi klarte ikke vente på kunstmeldingen, og har lagt om samtlige av våre tilskuddsordninger rettet mot det profesjonelle kunst og kulturlivet utenfor kulturinstitusjonene. Ordningene ble evaluert og utviklet i samarbeid med de regionale medlems- og nettverksorganisasjonene for kunstnere. Satsningen er nå tydeligere innrettet mot det frie profesjonelle feltet. Vi har større midler til rådighet og dette utgjør nå totalt kr 15 millioner i året. Dette er nok ikke tilstrekkelig for å utvikle og opprettholde de arenaer, fellesskap og nettverk kulturlivet selv står for, som er nødvendig for at dette skal vedvare over tid. Dessverre ser vi at kunstnerinitiativ når et metningspunkt for egeninnsats etter 6-8 år.

Når vi mottar søknader innen det visuelle feltet, ser vi av budsjettene at kunstnerne gjerne jobber 1-2 år fram mot en utstilling på et visningssted eller institusjon, og da mottar 10-20 000 i honorar. Alle andre yrkesgrupper involvert i den utstillingen, fra utstillingsverten til elektrikeren får minimum tariff. Det hadde vært interessant å utforske hvordan vi som tilskudds ytere på tvers av forvaltningsnivå, sammen med kulturinstitusjoner kan bidra til en kunstnerpolitikk som gjør at kunstnerne / innholdsprodusentene har tilstrekkelige rammevilkår for å leve av kunst og kultur.

Stavanger kommune er i ferd med å utarbeide en plan for visuell kunst for perioden 2023-2027. Dette arbeidet gikk vi i gang med våren 2022, og før sommeren gjennomførte vi en innspillrunde der vi diskuterte følgende med interessenter i det visuelle kunstfeltet: Hvilke styrker kjennetegner kommunens kunstliv, og hva er de viktigste utfordringene det visuelle kunstfeltet står overfor i Stavanger? Her fikk vi innspill som er relevante for arbeidet med kunstnerpolitikk både lokalt og nasjonalt. Materialet forteller oss at Stavangers kunstliv produserer kunst av høy kvalitet, og kunstnere, formidlere, politikere og andre aktører er svært stolte av hvor mye aktørene i Stavanger får til for knappe midler. Stavanger kunstmuseum og Stavanger kunsthall leverer utstillinger og formidling av svært høy kvalitet. Innkjøpsordningen til museet er svært viktig for kunstnere. Rogaland kunstsenter driver viktig kompetanseutvikling i tillegg til utstillings og nettverksarbeid. Kunstnerne mener eksisterende atelierer og verksteder som for eksempel fasilitetene på Tou, stipendordning og annen prosjektstøtte er velfungerende ordninger som bør videreutvikles. Ny kommunal ordning for kunst i offentlige rom gir muligheter for gode prosjekter framover.

Det er allikevel store utfordringer knyttet til kunstnerøkonomi, ateliersituasjon og verkstedkapasitet. Kunstnere får lite betalt for arbeidet de gjør og har problemer med å finne atelierer og verksteder i markedet for næringseiendom. Byutviklingsprosesser gjør at kunstnere mister ateliere sine og har problemer med å etablere nye. Sårbar økonomi hos aktører og institusjoner reduserer tilgjengelighet til kunst for publikum (som for eksempel manglende ressurser til åpningstider, formidling og markedsføring). Kunstinstitusjonene melder om lite bærekraftig økonomi og store tekniske og bygningsmessige utfordringer. Kunsten fortjener også å nå ut til et større publikum og bransjen trenger strukturer for nasjonale og internasjonale samarbeid. Eksisterende residensordninger verdsettes, og det er ønske om en større satsning på dette for å skape internasjonale relasjoner. Det er behov for lokale fasiliteter for å få internasjonale impulser og være i stand til å inngå internasjonale partnerskap. Mangel på høyere utdanning i visuell kunst, kunstformidling og kunsthistorie er en utfordring for regionen. I høst og vinter vil vi i samarbeid med kunstfeltet arbeide fram tiltak for hvordan vi kan løse utfordringene og forsterke det visuelle kunstfeltet med kommunale virkemidler i Plan for visuell kunst.

Akropolisvisjonen og kunstinstitusjonene

Akropolisvisjonen utforsker muligheten for utbygging av Rogaland Teater og Stavanger museum på nåværende tomter og nærliggende tomter. Felles for Rogaland Teater og Museum Stavanger er at de har prekære behov knyttet til sine historiske bygninger. Dagens bygninger har store begrensninger og gir utfordringer for dagens drift særlig når det gjelder:

den kunstneriske og kulturelle produksjonen, publikumsfasiliteter, arbeidsforhold for de ansatte, store vedlikeholdsetterslep og tilfredsstillende av dagens krav til miljø, klima og sikkerhet. Det er derfor et behov for å bevare, utvikle og bygge ut de viktige kulturhistoriske bygningene. Mandat for arbeidet ble vedtatt i 2021. Stavanger kommune arbeider nå med utredning av konsept som skal ivareta kulturinstitusjonenes samfunnsoppdrag gjennom nytenkende bevaring og utvikling av dagens historiske bygninger.

Satsning på kunstinstusjonene er god kunstnerpolitikk. Her har Stavanger kommune gjort betydningsfulle investeringer de siste 10 årene med Stavanger konserthus og videreutviklingen av Tou. Kulturinstitusjonen Tou er arbeidssted for mange kunstnere innenfor ulike fagfelt, og en svært viktig aktør for kunstnerisk utvikling i Stavanger. Stavanger symfoniorkester har profesjonelle vilkår i Stavanger konserthus, og konserthuset huser store kunstneriske produksjoner av internasjonalt format. Bygningsmessige utfordringer er derimot felles for flere av Stavangers viktige kunstinstusjoner. Stavanger kunstmuseum har dårlige tekniske forhold og har ikke plass til å ivareta kunstsamlingen. Rogaland kunstsenter må flytte i påvente av rehabilitering, og Stavanger kunsthall sitt verneverdige klassiske bygg trenger oppgradering og er krevende å vedlikeholde. Scenekunstinstusjonen RIMI/IMIR har tilhold i et bygg som skal rives til fordel for boligutvikling og må etablere seg på nytt sted.

Regionale kompetansesentre bidrar til å bygge kunstnerskap. Rogaland kunstsenter er en viktig kompetanse- og nettverksorganisasjon for visuelle kunstnere. Filmkraft Rogaland forvalter ordninger for vår filmbransje. Stavanger kommune mener at sterke regionale kunstsentre er god kunstnerpolitikk. I forbindelse med evalueringen av Norske filmsentre sa kommunen i sitt høringssvar at regionale filmsentre må gis utvidet mandat til å støtte produksjon av langfilm. Stavangers filmkunstnere produserer film av høy kunstnerisk kvalitet og trenger tillit for å videreutvikle både kunstnerskap og bransje. Det handler også om verdien kunstnerisk mangfold og bredde.

God kunstnerpolitikk gjennom samarbeid på tvers av forvaltningsnivåene

Stavanger kommune har utviklet sin kulturpolitikk og ordninger i samarbeid med medlems- og nettverksorganisasjoner for kunstnere. Aktiv kommunal kulturpolitikk basert på medvirkning er viktig for å ivareta kunstnernes vilkår for arbeid, formidling og utvikling av kunstnerskap, men vi trenger også en aktiv statlig kulturpolitikk. En statlig politikk må sørge for grunnleggende strukturer, som gjør det mulig å leve som kunstner. Sosiale rettigheter og rettferdige vilkår for kunstnerisk arbeid danner sammen grunnlaget for medborgerskap, og gjør at kunstnere kan leve og jobbe i hele landet. Her ønsker Stavanger kommune at statlige støtteordninger styrkes, og i større grad sees i sammenheng på tvers av forvaltningsnivå. Det vil bidra til at de lokale miljøene kan fortsette å legge til rette for kulturarbeidsplasser og kompetansemiljø også i framtiden.

Kunstinstusjonene er viktige arbeidsplasser, oppdragsgivere, kompetansebyggere og formidlere, både for institusjonsansatte kunstnere og for det frie feltet. Det er derfor viktig for Stavanger kommune at staten prioriterer realiseringen av Akropolisvisjonen. Nasjonal politikk må prioritere videreutvikling av regionale sentre og institusjoner, med opprustning av bygg til dagens standard, og driftsmidler på et bærekraftig nivå. Styrk de eksisterende – prioriter regionsentre hvor kunstnertettheten er stor nok til at det er kompetansemiljø – her er det et mangfold!

Med hilsen

Kristina Ehrenberg-Rasmussen
kultursjef

Nina Osland
saksbehandler

Vedlegg

Kopi til:
Kultur, Arnfinn Bjerkestrand
Kultur, Kristina Ehrenberg-Rasmussen

Dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur